MUHAMMED BİN EHRÂM ŞEYBÂNÎ

Hadîs âlimi. Künyesi, Ebû Abdullah olup, ismi, Muhammed bin Ya’kûb bin Yûsuf bin Ehrâm’dır. Babası Ya’kûb İbni Kirman diye tanınırdı. Aslen Nişâbûrlu olduğu için Nişâbûrî nisbet edildi. Şeybânî ve dedelerinden Ehrâm’a nisbetle, İbn-i Ehram denildi. 250 (m. 864) yılında Nişâbûr’da doğdu ve 344 (m. 955) yılında yine orada vefât etti. Cenâze namazını talebelerinden Muhammed bin Yahyâ Zühlî kıldırdı.

Zamanının büyüklerinden ilim öğrenen Ebû Abdullah Şeybânî, Ali bin Hasen Hilâli, İbrâhîm bin Abdullah Sa’dî, Muhammed bin Abdülvehhâb Ferrâ, Yahyâ bin Muhammed Zühlî, Haşnâm bin Sıddîk; Ahmed bin Muhammed bin Süleymân Su’lûkîve daha bir çok âlimden ilim tahsil edip hadîs-i şerîf rivâyet etti. Muhammed bin Sâlih bin Hâni Nişâbûrî ile sohbet etti. Yüzbin hadîs-i şerîfi râvileriyle birlikte ezberleyerek hafız oldu. Hadîs-i şerîflerin râvileri üzerinde yapmış olduğu çalışmalar, İslâm âlimlerince takdîr edildi. Hadîs-i şerîf rivâyetinde sika olduğu bildirildi. Hadîs-i şerifleri ve râvilerin zayıf ve kuvvetli olduğunu ayırmada, son derece bilgi ve mehâret sahibi idi. Sâdece Allahü teâlânın rızâsı için çalışır, çok ibâdet ederdi.

Birçok âlimin ilminden istifâde ettiği, Ebû Abdullah Muhammed bin Ehram Şeybânî Nişâbûrî’nin talebelerinden ba’zıları şunlardır: Ebû Bekr bin İshâk Sıbgî, Fakîh Hassan bin Muhammed, Ebû Abdullah Hâkim Nişâbûrî, Yahyâ bin İbrâhîm Müzekkî, Muhammed bin İshâk İbni Mende. Bu âlimler, ömürleri boyunca yalnız Allahü teâlânın rızâsını kazanmak için çalıştılar. Her biri, doğruyu öğretmeye ve insanları Cehennem ateşinden kurtarmaya gayret etti.

Her İslâm âlimi gibi kıymetli eser bırakmayı kendisine vazîfe bilen Muhammed bin Ehram, İslâm âleminde Kur’ân-ı kerîmden sonra en kıymetli kitap olan ve “Sahihayn” adıyla tanınan İmâm-ı Müslim ve İmâm-ı Buhârî hazretlerinin eserlerine tahric yaptı. Bu kıymetli eserine, “Müstahrec ale’s-Sahihayn lil-Buhârî ve’l-Müslim” adını verdi. Ebü’l-Abbâs Servâc’ın isteğiyle Müslim’e ayrıca bir tahric yaptı. Rivâyet ettiği hadîs-i şerifleri “Müsned-i kebîr” adlı kitabında topladı. Ayrıca “Kitâb-ür-risâle” adlı bir eseri daha vardır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) En-Nücûm-üz-zâhire cild-3, sh. 313

2) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 368

3) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 864

4) Mir’ât-ül-cinân cild-2, sh. 336

5) Hediyet-ül-ârifîn cild-2, sh. 41

6) Mu’cem-ül-müellifîn cild-12, sh. 120